

**Notes d'arxiu sobre els Llorac,
barons de Solivella
(segles XVII-XVIII)**

Salvador-J. Rovira i Gómez

Notes d'arxiu sobre els Llorac, barons de Solivella (segles XVII-XVIII)

Salvador-J. Rovira i Gómez

Facultat de Lletres, Universitat Rovira i Virgili
Pl. Imperial Tàrraco 1. 43005, Tarragona

Paraules clau: Barcelona, família Llorac, Solivella, Tarragona, noblesa.

Resum

Notes recollides en diversos arxius sobre el llinatge dels Llorac, senyors de Solivella, centrades entorn dels barons Simó-Berenguer de Llorac i de Castelló, Joan I de Llorac i de Guimerà, Joan II de Llorac i de Perellós, Joan III de Llorac i de Moixó, i Maria de Llorac i de Palau.

Notas recogidas en diversos archivos relacionadas con el linaje de los Llorac, señores de Solivella, centradas entorno de los barones Simó-Berenguer de Llorac i de Castelló, Joan I de Llorac i de Guimerà, Joan II de Llorac i de Perellós, Joan III de Llorac i de Moixó, y Maria de Llorac i de Palau.

A l'*Aplec de Treballs* núm. 24 vam publicar un article sobre els Armengol, de Rocafort de Queralt, titulat "Notes d'arxiu sobre els Armengol, barons de Rocafort de Queralt"¹ per tal com ens limitàvem a donar a conèixer dades que sense pretendre-ho havíem anat aplegant amb voluntat de contribuir a aportar materials per a l'estudi del llinatge considerat. Ara i ací repetim la intencionalitat d'aleshores, però amb la diferència d'haver substituït el llinatge Armengol pel dels Llorac.

Com que la nostra intenció és proporcionar informació només de caire arxivístic,² bandegem la que hem recollit procedent de fonts bibliogràfiques.³

La informació recollida l'aportem, com ja vam fer a l'article dels Armengol, agrupada per períodes històrics vinculats als diferents barons del llinatge Llorac.

¹ ROVIRA I GÓMEZ, Salvador-J. "Notes d'arxiu sobre els Armengol, barons de Rocafort de Queralt". *Aplecs de Treballs* (Montblanc), 24 (2006), p. 109-116.

² L'hem localitzat als arxius de la Catedral de Tarragona, Comarcal de la Conca de Barberà, Corona d'Aragó, Històric Comarcal de l'Alt Camp, Històric de Tarragona i Parroquial de Solivella.

³ Entre els llibres i articles en els quals hom pot trobar informació sobre els Llorac citarem els següents: Agustí ALCOBERRO, "Al servei de Carles VI d'Àustria: un document sobre els militars exiliats austriacistes morts a l'imperi (1715-1747)". *Pedralbes*, 18-II (1998), p. 315-327;

Simó-Berenguer de Llorac i de Castelló, primer baró de Solivella

La referència més antiga que tenim de Simó-Berenguer de Llorac i de Castelló, primer baró de Solivella, és del setembre del 1602 i correspon a un ingrés al seu favor de 6 lliures, 2 sous i 6 diners a la taula de canvi de Tarragona, efectuat pel pagès tarragoní Montserrat Rosanes.⁴ Val a dir que per trobar una nova referència al primer baró de Solivella a la taula de canvi tarragonina s'ha d'anar al 20 d'octubre del 1616, quan Miquel de Montargull⁵ ingressà en el seu compte 200 lliures que no romangueren dipositades gaire temps, ja que aquell mateix dia el titular les féu traspassar al compte de Joan Terés.⁶

L'exili austriacista (1713-1747), Barcelona, Fundació Noguera, 2002. Francesc ALENTORN BALLESTER, *Els vallencs pel carrer de l'amargura*, Valls, Impremta Castells, 1931. Rafel D'AMAT I DE CORTADA, BARÓ DE MALDÀ, *Calaix de sastre (volum primer: 1769-1791)*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1987; *Calaix de sastre (volum tercer: 1795-1797)*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1988; *Calaix de sastre (volum quart: 1798-1799)*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1990; *Calaix de sastre (volum cinquè: 1800-1801)*, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1994. Marià CARBONELL I BUADES, "Els barons de Vallespinosa", dins Francesc ANGLÈS; Joan FUGUET (eds.), *Vallespinosa i el seu patrimoni monumental i artístic conservat (segles XII-XVI-II)*, Tarragona, Diputació de Tarragona, 2002, p. 21-69. Francisco de CASTELLVÍ, *Narraciones históricas*, 4 vols., Madrid, Francisco Elías de Tejada, 1997, 1998, 1999 i 2002. *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vols. I, V, VI, VII, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1994, 1999, 2000, 2005. Henry ETTINGHAUSEN, *La Guerra dels Segadors a través de la premsa de l'època*, vol. 1, Barcelona, Curial Edicions Catalanes, 1993. Armand DE FLUVIÀ I ESCORSA, "Apreciació genealògica" dins "Castell de Solivella", *Els castells catalans*, vol. IV, Barcelona, Rafael Dalmau, 1973, p. 361-362; "Títulos concedidos a catalanes por el rey Carlos III el Archiduque", *Hidalguía*, 271 (1998): 789-799; "Las baronías del Principado de Cataluña", *Hidalguía*, 292-293 (2002), p. 459-463. Francisco José MORALES ROCA, "Privilegios nobiliarios atorgados por el rey Don Felipe III de Austria en el solio de las Cortes de Barcelona de 1599", *Hidalguía*, 178.179 (1983), p. 593-618. Fra Anselm PUJUIA, "Notícia dels orígens del Santuari-Priorat del Tallat i un inventari del 1546", *Miscel·lània Històrica Catalana. Homenaje al P. Jaume Finestres, historiador de Poblet* († 1769). Salvador-J. ROVIRA I GÓMEZ, *Rics i poderosos, però no tant. La noblesa a Tarragona i comarca al segle XVIII*, Tarragona, Publicacions del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona, 2000; *Vells i nous (Els nobles de Tarragona al segle XVII)*, Altafulla, Centre d'Estudis d'Altafulla, 2003; *Els nobles de Tarragona al segle XVI*, Tarragona, Indústries Gràfiques Gabriel Gibert, 2003. Josep M. SANS TRAVÉ, "Solivella", dins *La Segarra, l'Urgell i la Conca de Barberà*, Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1981, p. 344-347; *Història del Tallat*, Lleida, Vigili & Pagès, 1986; "La làpida sepulcral de Ramon Berenguer de Llorac a la «Capella nova» del santuari del Tallat", *Miscel·lània d'Estudis Solivellencs*, 1 (1993): 19-33. Josep M. SANS I TRAVÉ; Concepció BALLART I MARSOL, "Un inventari del castell de Solivella de 1596", *Miscel·lània d'Estudis Solivellencs*, 2 (1984), p. 121-137.

⁴ Arxiu Històric de Tarragona [AHT]. Fons Municipal de Tarragona. Economia i Hisenda, 73, f. 116.

⁵ Miquel de Montargull i de Soldevila era senyor de Botarell i de Castellnou. Es casà amb Anastàsia de Soler. Morí a Barcelona

⁶ AHT. Fons Municipal de Tarragona. Economia i Societat, 107, f. 228.

Simó-Berenguer passava llargs sojorns a Tarragona i com és natural adquiria el que necessitava als comerciants de la ciutat. Així, el 18 de març del 1614, reconegué deure 90 lliures a l'apotecari Joan Cirera.⁷ El 9 de gener del 1615 admeté que devia 13 lliures i 10 sous a Gaspar Amill i Pau Miret, botiguers de roba, el deute fou liquidat per Miquel Tàrrega, del Pla de Santa Maria, arrendatari dels drets senyorial de Solivella.⁸ El 4 de març de 1615 pagà als mercaders Damià Martí i Onofre Vidal 28 lliures, 10 sous i 10 diners que els devia i ho féu a base de consignar-los el deute de 16 lliures que Joan Vives, de Tarragona, havia contret amb el seu cunyat Ramon de Guimerà, senyor de Ciutadilla.⁹ I el 13 d'abril del 1615 féu el mateix amb Damià Martí i Onofre Vidal, botiguers de roba, respecte a 87 lliures i 8 sous que foren liquidats amb la cessió de diversos crèdits al seu favor.¹⁰

Una clara demostració de les estades dels Llorac a Tarragona ens la dona el fet del naixement a la ciutat de Maria-Teresa de Llorac, que fou batejada el 12 de juny del 1614,¹¹ apadrinada per Onofre de Rossell.¹²

El primer baró de Solivella procurà embellir l'interior de les seves residències i així, l'any 1614, comprà a Dionisi Faugier, negociant de Barcelona, vint-i-sis quadres. D'aquestes pintures deu tractaven "los cinch sentiments corporals", quatre glossaven la història de Venus i Adonis, i una tenia com a temàtica la nativitat de la Mare de Déu.¹³

L'any 1632 fou convocat a les Corts, però el 19 d'abril manifestà que es trobava impedit per assistir-hi i ordenà procurador seu el donzell barceloní Joan de Castelló.¹⁴

La darrera informació que tenim de Simó-Berenguer és del 24 de gener del 1633 i correspon a la transferència a Joaquim Querol, botiguer de robes de Montblanc, d'un crèdit de 50 lliures contra Joan Vives, de Forès, per tal de saldar-li un deute per aquest import de roba comprada a la seva botiga.¹⁵

⁷ AHT. Fons Notarial de Tarragona, sign. 158, p. 90v.

⁸ AHT. Fons Notarial de Tarragona, sign. 160, p. 17v.

⁹ AHT. Fons Notarial de Tarragona, sign. 160, p. 83.

¹⁰ AHT. Fons Notarial de Tarragona, sign. 160, p. 142.

¹¹ Arxiu de la Catedral de Tarragona [ACT]. Baptismes, 1612-1623, f. 32v.

¹² Onofre de Rossell i de Gassol era fill d'Onofre de Rossell i d'Omedes i d'Orient de Gassol. Contragué matrimoni amb Isabel-Anna d'Omedes i Sella. Fou cinc cops veguer de Tarragona. Morí a Tarragona el gener del 1652.

¹³ AHT. Fons Notarial de Tarragona, sign. 158, p. 291.

¹⁴ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3517, p. 416. Actualment aquest manual, com la resta del fons notarial del districte montblanquí que se servava a l'AHT, es troba a l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà i no cal dir que les signatures topogràfiques dels manuals s'han canviat. Això no és cap problema, ja que en aquest darrer centre hom disposa d'una taula de conversió de signatures.

¹⁵ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3518, p. 34.

Joan I de Llorac i de Guimerà, segon baró de Solivella

Durant la Guerra dels Segadors Joan de Llorac fou empresonat pels ministres de França a Barcelona per haver descobert que tenia convocada molta gent per tal d'aixecar la Plana d'Urgell a favor de Felip IV de Castella, i només aconseguí eixir de la presó després de pagar 10.000 escuts de fiança. Un cop alliberat es retirà a Tarragona on es trobava el juliol del 1651 en què demanà que la pensió mensual d'un miler de rals que li passava Felip IV li fos enviada a la dita ciutat.¹⁶

En primeres noces estigué casat amb Elvira de Perellós i en segones amb la montblanquina Clara de Montserrat, filla de Joan-Baltasar de Montserrat.¹⁷

Clara de Montserrat, ja com a baronessa vídua de Solivella, es despenqué, el març del 1670, junt amb el seu germà Pere de Montserrat i Guillemata, de Montblanc, d'una peça de dos jornals a la Font de l'Astor, que traspasà per 90 lliures al comanador Miquel Torrents.¹⁸ Aquesta baronessa atorgà les darreres voluntats el 18 de febrer del 1673, designà hereva dels seus béns la filla Maria de Llorac i de Montserrat, la qual quedà sota la custòdia del seu germanastre Joan de Llorac i de Perellós.¹⁹

Joan II de Llorac i de Perellós, tercer baró de Solivella

Com els altres Llorac repartí la seva residència entre Barcelona, Tarragona i Solivella. En són testimonis, pel que fa a Solivella, la mort en aquesta població, el 28 de juny del 1685, de la nena Lluïsa de Llorac i de Moixó, i el bateig, el 8 d'agost del 1688, també a Solivella, de Rafael de Llorac i de Moixó, apadrinat per Rafael de Moixó i de Merlés.²⁰ Pel que fa a Tarragona tenim el bateig a la catedral, el 25 de febrer del 1698, del fill Josep.²¹

Joan II de Llorac estigué casat amb Ramona de Moixó, que traspasà al castell de Solivella el 6 d'abril del 1715 i fou soterrada a la tomba familiar de la capella de la Mare de Déu del Roser, de l'església parroquial solivellenca, el dia 27.²²

El tercer baró estigué en tot moment amatent a la conservació del seu patrimoni i interessos com a senyor de Solivella i castlà de Montornès. El setembre del 1690 comprà a la Universitat de Solivella el novè de tots els grans i fruits del terme

¹⁶ Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). Cambra d'Aragó, lligall 302, doc. 1041/1.

¹⁷ Pel que fa a Joan Baltasar de Montserrat, vegeu Salvador-J. ROVIRA I GÓMEZ. *La baixa noblesa a la Conca de Barberà*. Montblanc: 2005, p. 129.

¹⁸ Arxiu Comarcal de l'Alt Camp (ACAC). Fons Notarial de Valls, sign. 2161, s/p.

¹⁹ ACAC. Fons Notarial de Valls, sign. 2164, s/f.

²⁰ Arxiu Parroquial de Solivella (APS). Llibre de Baptismes, Confirmacions, Esposalles i Òbits de Mn. Joan Baptista Solanella, s/p.

²¹ ACT. Baptismes, 1687-1698, f. 183.

²² APS. Llibre de..., s/p.

aprofitant que la població necessitava diners per lluir censals.²³ El 7 de novembre del 1691 nomenà procurador Antoni de Sala i Montaner, de Bellpuig, amb l'encàrrec de recuperar 198 lliures que li devia un pagès de Castelló de Farfanya.²⁴ El 21 de novembre del 1695 arrendà a Manuel Bo, pagès de Santa Coloma de Queralt, una peça de terra situada en dit terme per un termini de quatre anys i a raó de 5 lliures i 10 sous l'any.²⁵ El 14 d'octubre del 1696 concedí a Jaume Muntanyola un pati de casa al carrer Pla, de Solivella, a canvi de la prestació de trenta dies de fadiga i el lliurament anual de dues gallines per la diada de la Mare de Déu d'Agost.²⁶ El 3 de juny del 1697 adquirí de Ramon Anguera, pagès de l'Espluga de Francolí, un censal de 400 lliures.²⁷ El 10 de novembre del 1697 Joan Vicent, pagès de Sarral, confessà haver rebut de Joan de Llorac quatre quarteres de blat bo, dues de mestall i dues de blat mitjà, i prometé que les pagaria per la Mare de Déu d'Agost segons el preu que tinguessin en el darrer mercat d'abril.²⁸ El 6 de maig del 1698 comprà a Joan Moles, pagès de Sarral, un censal de 100 lliures.²⁹ Tomàs Llord, pagès de Balaguer, confessà, el 2 de juny del 1698, deure-li 55 lliures i 10 sous per pensions endarrerides d'un censal de 20 lliures de capital; s'acordà que el deute seria liquidat en mensualitats de 2 lliures, 15 sous i 6 diners.³⁰ L'any 1698, Josep Capdevila, pagès i batlle de Solivella, li creà un censal de 40 lliures.³¹

Joan de Llorac, en morir, deixà al terme de Solivella un patrimoni constituït per trenta-sis finques:

1. Finca de dos jornals a la partida del Pedró.
2. Finca de sis jornals a la partida de la Sorteta de la Ferrera.
3. Finca de prop de dos jornals a la partida del Camí de Blancafort.
4. Finca de dotze jornals i mig.
5. Finca de més de mig jornal.
6. Finca d'un jornal i mig a la partida del Camí del Molí.
7. Finca de més de dos jornals a la mateixa partida.
8. Finca de dos jornals i un terç de jornal a la partida Argilers.
9. Finca de més d'un jornal i mig a la partida Sorteta.
10. Finca de més de quatre jornals a la partida Perelloner.
11. Finca de mig jornal a la partida Sorteta dels Capellans.
12. Finca d'un terç de jornal a la partida Damunt la Font.

²³ APS. Manual Notarial de Mn. Joan Baptista Solanella, s/p.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3550, p. 162.

²⁷ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3552, p. 169.

²⁸ APS. Manual de Mn. Joan Baptista Solanella, s/p.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

13. Finca de més de mig jornal a la partida Pas d'en Bonet.
14. Hort a la partida Horta Sobirana.
15. Hort a la partida Horta de Baix.
16. Bocí de terra a la partida Camí de la Font.
17. Finca d'un jornal i mig a la partida Camí del Tallat.
18. Finca d'un jornal i un vuitè de jornal a la partida del Reguer.
19. Finca anomenada *Puerto Serrano* de més de mig jornal.
20. Finca de sis jornals a la partida de la Coma.
21. Finca de quaranta-cinc jornals a la partida Corral Nou.
22. Finca de setanta-tres jornals i tres quarts de jornal a la partida Camí de Forès.
23. Hort a la partida de l'Horta Sobirana.
24. Finca de més d'un jornal a la partida Clots de l'Hospital.
25. Finca de dos jornals i un quart de jornal a la partida Vinya Novella.
26. Finca de més d'un jornal i mig a la partida Clots Martells.
27. Finca de dos jornals a la mateixa partida.
28. Finca de mig jornal a la partida Roques.
29. Finca d'un jornal a la partida de la Portella.
30. Finca d'un jornal i un terç de jornal a la partida Camí de Sarral.
31. Tros de terra a la partida Camí de Montblanc.
32. Finca de tres jornals i un quart de jornal prop de la vila.
33. Finca de més de sis jornals a la partida del Camí de Rocafort.
34. Tros de terra a la partida Sorts del Lledoner.
35. Hort a la partida Horta Sobirana.
36. Hort a la partida Hort Falç.³²

Joan III de Llorac i de Moixó, quart baró de Solivella

La primera notícia que tenim d'aquest baró és del 10 de novembre del 1682 i correspon a la seva confirmació a l'església de la Guàrdia dels Prats per l'arquebisbe de Tarragona i amb Josep de Castellví actuant de padrí.³³

L'any 1706 contragué matrimoni amb Josepa de Palau i d'Aguilar, filla de Francesc de Palau i de Toralla i de Maria d'Aguilar, que el sobrevisqué força anys, ja que el seu testament no fou publicat fins el 18 de març del 1755. Les restes mortals de Josepa de Palau foren soterrades a la tomba familiar de l'església parroquial de Solivella.³⁴

³² ACCB. Fons Notarial de Montblanc, sign. 785, f. 95.

³³ APS. Llibre de..., s/p.

³⁴ AHT. Registre d'Hipoteques de Montblanc, sign. 22, f. 18v.

El quart baró atorgà les darreres voluntats el 26 d'abril del 1735 en poder del notari Antoni Duran i Quatrecases, de Barcelona, i traspassà poc després. Instituí hereva la filla Maria de Llorac i de Palau.³⁵

Maria de Llorac i de Palau, cinquena baronessa de Solivella

Es maridà amb Ramon de Vilalba i de Fivaller, amb qui pactà capítols matrimonials el 4 d'octubre del 1727.³⁶ Un cop casada establí la residència a Cervera.

Va prendre possessió de la baronia solivellenca el 3 d'octubre del 1735³⁷ i tot seguit s'apressà a arrendar els drets senyorials a Josep Montseny, pagès de Solivella, per un termini de quatre anys i al preu total de 6.600 lliures.³⁸

Una de les primeres actuacions de Maria de Llorac com a senyora de Solivella fou arranjar el contenciós que el baró sostenia amb l'Ajuntament pel que feia a la percepció de parts de fruits comprats a carta de gràcia per Joan de Llorac i de Perellós.³⁹

Maria de Llorac, la darrera baronessa del Solivella del llinatge Llorac, atorgà les darreres voluntats el 13 de febrer del 1772, davant el notari barceloní David Roc, i hi disposà que l'enterressin a Solivella.⁴⁰

Dades de l'estudi

Rebuda, desembre 2006; acceptació, gener 2007; supervisió, Valentí Gual Vilà

³⁵ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 722.1, f. 386v.

³⁶ ACCB. Fons Notarial de Montblanc, sign. 772.1, f. 386v.

³⁷ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3590, f. 11

³⁸ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3567, f. 92.

³⁹ AHT. Fons Notarial de Montblanc, sign. 3567, f. 118.

⁴⁰ AHT. Registre d'Hipoteques de Montblanc, sign. 22, f. 252v.